

Riigikogu rahanduskomisjoni istungi protokoll nr 134

Tallinn, Toompea ja videosild

Teisipäev, 13. aprill 2021

Algus 14.00, lõpp 15.58

Juhataja: Erki Savisaar (esimees)

Protokollija: Vivian Põld (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Dmitri Dmitrijev, Ivi Eenmaa, Aivar Kokk, Rene Kokk, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Aivar Sõerd

Komisjoni ametnikud: Tiina Licht (nõunik-sekretariaadijuhataja), Kristo Varend (nõunik), Andres Ando (nõunik), Helda Puura (konsultant)

Kutsutud: Riigikontrolör Janar Holm ja Riigikontrolli nõunik Airi Mikli, Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler ja juhatuse liige Siim Tammer, Rahandusministeeriumi finantsturgude osakonna juhataja Thomas Auväärt, nõunikud Helen Korju- Kuul ja Kadri Siibak, ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakonna nõunik Sören Meius ning jurist Henrik Mägi, Riigikogu pressinõunik Gunnar Paal (1. päevakorrapunkt); Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonnajuhataja Lemmi Oro ja nõunik Elo Haugas (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud krediidasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (312 SE) ettevalmistamine teiseks lugemiseks
2. Oudekki Loone, Lauri Läänemets, Riina Sikkut, Marika Tuus-Laul, Jaanus Karilaid, Helmen Kütt, Siret Kotka, Martin Repinski, Jaak Valge algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (306 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks
3. Arutelu kollektiivne pöördumine „Ei katuseraha jagamisele abordivastasele liikumisele“
4. Info ja muud küsimused

1. Vabariigi Valitsuse algatatud krediidasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (312 SE) ettevalmistamine teiseks lugemiseks

Esimees **Erki Savisaar** tegi ettepaneku hääletada muudatusettepanekute loetelus olevad ettepanekud, mille tutvustus ja arutelu toimus 22.03.2021 istungil.

Muudatusettepanekute loetelu on protokollis lisas 1.

Lisaks vaatas komisjon üle Rahandusministeeriumi esitatud täiendava arvamuse, millega soovitakse eelnõu täiendada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadust puudutava muudatusega.

Nimetatud arvamuse kohta esitatud küsimustele vastas Rahandusministeeriumi ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakonna nõunik **Sören Meius**.

Erki Savisaare sõnul jätkatakse eelnõu arutelu ja hääletust arvamuse üle järgmisel komisjoni

istungil.

Rene Kokk tundis huvi kuidas juriidiliselt käsitletakse olukorda, kui tegelik kasusaaja ei soovi oma andmeid näidata.

Sören Meius vastas, et vajalikud nõuded selleks tulenevad direktiivist.

Aivar Sõerd küsis, kui andmekogu infotehnoloogiline arendus on äriregistri kohustus, kas selleks on eelarves olemas ka vajalikud rahalised vahendid.

Sören Meius vastas, et osaliselt on nimetatud arenduse venimine seotud rahalise katte leidmisega. Praegusel hetkel on arenduste rahastamiseks esitatud taotlus Euroopa Liidu struktuurifondide rahastamise voorulisest meetmest. Lisaks eraldatakse

Rahandusministeeriumi poolt registrikeskusele igaaastasteks arendusteks 100 tuhat eurot.

Urmars Reitelmann palus selgitada, kui registrites varjatakse tegeliku kasusaaja nime, siis, kes teeb otsuse seda kontrollida, milliseid kriteeriume arvestatakse otsuse tegemisel ja kas otsuse tegijal on selleks pädevus.

Sören Meius vastas, et pädevus ja piirid on kehtestatud seadusega. Kontrollida tuleb seda, kas on kelmuse oht jne. Kui arendus on valmis ja koostatud on andmekogu põhimäärus, siis selgub täpne protseduur, kuidas see välja kujuneb. Kui vähegi võimalik, siis protseduur automatiseeritakse.

Otsustati:

1.1. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Ivi Eenmaa, Aivar Kokk, Rene Kokk, Jürgen Ligi, Urmars Reitelmann, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Riina Sikkut, Aivar Sõerd).

2. Oudekki Loone, Lauri Läänemets, Riina Sikkut, Marika Tuus-Laul, Jaanus Karilaid, Helmen Kütt, Siret Kotka, Martin Repinski, Jaak Valge algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (306 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks

Eelnõu algataja esindaja **Oudekki Loone** tutvustas eelnõu eesmärki ja sisu. Ta selgitas, et eelnõu võimaldab mittetulundusühingutel, sealhulgas ametiühingutel, maksta oma liikmetele toetust tulumaksuvabalt, vältimaks toetuste topeltnmaksustamist tulumaksuga. See võimaldab Eesti elanikel, kes on ühiste eesmärkide saavutamiseks kogunenud ühingutesse, üksteist rasketel aegadel efektiivsemalt toetada, vähendades nii ka riigisektori koormust. Lisaks võimaldab eelnõu suurema paindlikkuse ettevõtjapoolse töötervishoiuga seotud kulude maksuvabastuses, võttes arvesse meie ettevõtluskeskkonna mitmekesisust ja vajaduste piisavalt laia diapasooni, luues sama ajal ka suurema õigusselguse terminite „erisoodustus“ ja „ettevõtlusega seotud kulu“ tähendusväljas.

Kõik need muudatused on eriti olulised kriisi tingimustes, kus tõuseb töötajate vajadus tervisekontrollide ja vaktsiinide järele, rääkimata lisa abist pikaajalise haiguse või töötuse puhul.

Kommentaari eelnõu kohta andis Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonnajuhataja

Lemmi Oro. Ta märkis, et topeltnmaksustamist selliselt ei käsitleta. Liikmemaks on ametiühingumaks ja järgmine subjekt selles on ametiühing, see tähendab, et liikmemaks, mida ametiühingu liikmed maksavad, muutub ametiühingu sissetulekuks ja tuluks. Eelnõus on kirjutatud, et kõik mittetulundusühingud, kuid see oleks äärmiselt suur risk, neid on umbes paarkümmend tuhat. Kui kõikide puhul hakatakse liikmemakse koguma ja neid siis jälle füüsilisele isikule edasi maksma, see oleks maksuriskiga seotud.

Mis puudutab vaktsineerimist, siis see käsitleb eelkõige töötervishoidu, mitte niivõrd maksustamist. Maksustamise puhul selliseid asju ei otsustata, vaid lähtutakse ikkagi töötervishoiu ja ohutuse seadusest. Kui vaktsineerimine on tööohutuse mõttes vajalik, siis seda ei käsitle maksuhaldur erisoodustusena. Nii palju saab küll öelda, et võibolla on paragrahv 32, mis viitab töötervishoiu ja ohutuse seaduse paragrahv 13 lõige 1-le praktilises elus natuke kitsaks jäänud ja selle paragrahvi konkreetse viite võiks sealt ära võtta.

Erki Savisaare sõnul, kui vaadata MTÜ-sid laiemalt, siis teatud probleem kindlasti on.

Tuntud näitena saab välja tuua vähivahendite fondi, kuhu samamoodi inimesed annetavad summa ja selle väljamakse pealt läheb riigile 20%.

Oudekki Loone selgitas, et selle vastu ei oleks midagi, kui näiteks pärast esimest lugemist

kitsendataks ettepanek ainult ametühingutele. Küsimus ise aga on laiem ja ka teiste mittetulundusühingute puhul on väga keeruline hetkel hinnata, kui palju neid olemas on, kes neid toetusi tegelikult maksavad. Probleem tekkis just selle koha pealt, kus ametiühingute liikmemaks millegipärast otsustati tulumaksuga maksustada. Ametiühingud ise ka arutasid, mismoodi oleks neile õiglasem ning leidsid, et mõistlikum on võtta see toetuste poolelt ära, sest see suunab ka ametiühinguid rohkem oma liikmete eest hoolitsema.

Lisaks võtab see riigilt ära koorma. See tähendab, et need inimesed, kes saavad toetuse ametiühingult ei koorma nii palju Haigekassat.

Piltlikult öeldes, kui ametiühingu liikmed tuleksid kokku ning paneksid raha laua peale ja ütleksid, et jagame omavahel laiali, siis seda maksu seal vahel ei oleks. Kui nad vormistavad selle liikmemaksuna, siis maks sinna vahepeale tuleb.

Jürgen Ligi avaldas arvamust, et praegu otsitakse selgelt erahuvides tegutsevates MTÜ-des avaliku huvi. Mittetulundusühingute tegevus ongi selline, et maksuregulatsiooniga saavad nad maksusoodustuse tingimusel, et nad teenivad ühiskonda, mitte oma liikmeid.

Aivar Sõerdi sõnul sellise maksukäsitlusega nõustuda ei saa, kus meelevaldselt juriidilise isiku tulu muutub füüsilise isiku tuluks. Lisaks peaks eelnõu juures olema täiendav mõjuanalüüs.

Oudekki Loone selgitas, et nimetatud eelnõu kindlasti ei kavatse maksustamist ära kaotada, vaid juhib tähelepanu, et raha on juba tulumaksuga maksustatud. See tähendab, et inimesed on juba maksu maksnud. Küsimus on selles, et nad ei maksaks maksu kaks korda. Teiseks, kui vaatame tööturuosalisi ühendavaid organisatsioone ehk ametiühinguid ja ettevõtjate ühinguid, siis need on kaks kolmest kollektiivist, kellele Eesti põhiseadus annab kollektiivsed õigused. Eesti põhiseadus annab kollektiivsed õigused perekonnale, ettevõtjate organisatsioonidele ja töötajate organisatsioonidele. Neid kahte viimast on kirjeldatud põhiseaduse paragrahvis 29. Need on nii olulised, et põhiseadus veel eraldi ütleb, et nende tegevusi ja nende õigusi nagu streigiõigust, töövaidlust ja kõiki muid asju tuleb eraldi seadustest kaitsta. Need on kollektiivid, mida ei saa ära kaotada, nad on juba iseenesest avaliku huvi esindajad. See on põhjus, miks riik peab kolmepoolseid läbirääkimisi tööturu ja majanduse arendamiseks ning see näitab, et nii ametiühingutel, töötajatel kui ettevõtjatel ja ettevõtlusorganisatsioonidel on huvi arendada majanduskeskkonda, töötingimusi, rahva tervist ja muid sarnaseid teemasid. Ametiühingud oma loomult juba arendavad ainult avalikku huvi, mitte erahuvi. Täpselt sama kehtib ka ettevõtjate organisatsioonide kohta. Just sellepärast tuleks niisugustel puhkudel liikmemaksude osas jälgida, et liikmemaksude maksustamist ei oleks või siis selle kasutus oleks võimalikult lai.

Komisjon otsustas teha ettepaneku võtta eelnõu Riigikogu täiskogu tööнадala päevakorda ilma komisjonipoolse menetlusettepanekuta.

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 20.04.2021 (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Ivi Eenmaa, Aivar Kokk, Rene Kokk, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Riina Sikkut, Aivar Sõerd).

2.2. Määrata ettekandjaks komisjoni esimees Erki Savisaar (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Ivi Eenmaa, Aivar Kokk, Rene Kokk, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Riina Sikkut, Aivar Sõerd).

2.3. Teha ettepanek võtta eelnõu Riigikogu täiskogu tööнадala päevakorda ilma komisjonipoolse menetlusettepanekuta (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Ivi Eenmaa, Aivar Kokk, Rene Kokk, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Riina Sikkut, Aivar Sõerd).

3. Arutelu kollektiivne pöördumine „Ei katuseraha jagamisele abordivastasele liikumisele“.

Erki Savisaar teavitas, et komisjonis toimus pöördujate esindajatega kohtumine ja arutelu 9. märtsi istungil. Kollektiivse pöördumise esitamine oli ajendatud 2021. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (254 SE) menetlemisel III lugemisel rahanduskomisjoni Riigikogu fraktsioonide edastatud ettepanekute alusel koostatud muudatusettepaneku arvestamisest,

millega eraldati Siseministeriumile kestliku Eesti ja tõhusad rahvastikutoimingud programmi raames tegevustoetus MTÜ- le Elu Marss. Kollektiivse pöördumise esitajad on seisukohal, et maksumaksja raha kulutamine taoliste ideoloogiliselt laetud populistlikele liikumistele on vastutustundetu ning ühiskondliku arengu seisukohalt ohtlik ja tagurlik samm.

Erki Savisaar märkis, et Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses (RKKTS) on teatud hulk võimalusi, kuidas avalikku pöördumist menetleda. Ta tegi komisjonile ettepaneku edastada pöördumine pädevale institutsioonile (Siseministeriumile) lahendamiseks. Komisjoni seisukoht on, et nimetatud vahendeid tuleb kasutada seaduses ettenähtud korras kodanikuühiskonna programmi eesmärkide saavutamiseks.

Urmas Reitelmanni sõnul on pöördunud ideoloogiliselt sildistanud, kui kasutasid väljendit abordivastane liikumine. MTÜ Elu Marss ei ole kunagi oma kommunikatsioonis öelnud, et nad on abordivastased. Nad on ennast defineerinud kui elupooldajad ja sündimata laste tapmise vastane liikumine. Ta tegi ettepaneku kirja vastust muuta.

Jürgen Ligi sõnul on kogu katuserahade eraldamise süsteem probleemne ja standardid rahaliste vahendite taotlemisel peaksid tõusma.

Rene Kokk soovis samuti kirja vastust täpsustada.

Aivat Sõerd, Dmitri Dmitrijev, Ivi Eenmaa ja Kersti Sarapuu pidasid kirja vastust sobilikuks.

Erki Savisaar tegi ettepaneku esitada komisjoni liikmetel kirjalikult täpsustatud kirja sõnastus hiljemalt reedeks, 16.aprilliks.

Otsustati:

3.1. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Ivi Eenmaa, Aivar Kokk, Rene Kokk, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Erki Savisaar, Riina Sikkut, Aivar Sõerd).

4. Info ja muud küsimused

- 1) Riigikontrolli 2020. aasta majandusaasta aruanne;
- 2) Täiendav avalik pöördumine Rõõmu-Viira ja Luunja-Aovere kergliiklusteede rajamise vajaduse teemal.

(allkirjastatud digitaalselt)
Erki Savisaar
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Vivian Põld
protokollija